

Oversize

LITERARIA
RONSEL

1ª edición, 1ª impresión, 2026

© Marta Boente, 2026

© Editorial Galaxia, S. A., 2026
Avenida de Madrid, 44, baixo, 36204, Vigo
www.editorialgalaxia.gal
galaxia@editorialgalaxia.gal

ISBN: 978-84-1176-630-2
Depósito legal: VG 527-2026

IMAXE DA CUBERTA
A partir dunha fotografía
de Valery Fedotov/Unsplash

FOTOGRAFÍA DA AUTORA
Emma Álvarez Boente

DESEÑO DA CUBERTA
Hayat Husein

MAQUETAXE
Alba Pernas

O papel utilizado neste exemplar é reciclable,
libre de cloro e obtido dunha xestión forestal sustentable.

Oversize

Marta Boente

*A todos cos que mantivemos unha última conversa,
sen saber que o era.*

A Carlos, Alba, Emma... e Feli.

A lóxica do mecanismo dunha caixa de música son os obstáculos. A roda non se detén. O son vén de cada vez que tropeza. Se non houbese obstáculos, non habería música tampouco. Non sei en que momento tomei conciencia de vivir dentro dunha caixa de música, tropezando.

BERTA DÁVILA. *Carrusel*.

1. A pel derramada

Son moitas as cousas que non se adaptan ao corpo, ao corpo de calquera, de min mesma. A incomodidade fíxose crónica en min hai moito. Dalgún xeito que descoñezo, sucedeu e leva tempo prendida del como unha fina película que envolve a miña pel, sen desprenderse.

Alguén me dixo algunha vez, naquela época difusa de resaca e acne, que eu era a persoa máis inconformista que coñecera. Nese intre nonouben se fora un piropo ou unha forma de tentar explicar como eu era para os ollos alleos. Co tempo, a segunda opción cobrou peso e confirmou claramente que non me adaptaba á súa pel tampouco. Logo dun período fondeados naquel intervalo irregular da adolescencia e sen máis excesos que as infinitas conversas, el deixoume. Aínda hoxe lembro a sede de máis, as áncoras liviás, a áspera area de Panxón entre os dedos. O paraíso prometido. Co paso dos anos, as mareas trouxeron e levaron máis cunchas sen a forma precisa, nalgunhas apenas collía, noutras ninguén me atoparía. E obtiven a resposta. Eu tamén o era. Irregular. Como algúns verbos, como o debuxo dun neno, como a superficie do fondo do mar que non vemos. E seguí sen adaptarme, recuberta de escamas, desorientada e perdida como nunha resaca de domingo e sen facer o previsto cambio de muda. Agardando unha renovación que non chegou aínda.

Eu tamén son alguén, mesturada entre o resto da xente na cocteleira da vida. A receita é sinxela. *Primeiro o xeo*. Non sei se tan perfeccionista ou inconformista. *Logo o azucre*. Pero levo mal os pequenos desaxustes entre dous puntos fixos, tamén a desidia e todo aquilo que impide mellorar os erros cometidos. Sufro por todo o que foi e non debería ser, ou polo menos non dese xeito. *E por último os licores e zumes*. Odio as cousas que din que non podes acadar, déixenme tentalo polo menos, de renderse sempre hai tempo; pero eu vexo simplemente unha muller cunha forma peculiar de percibir a vida, de interpretala a través de pequenos signos, xestos; de botellas a medio encher, sempre sen mensaxes dentro. *Decorar talvez, con algún parasol de papel deses de liñas brancas e amarelas*.

Son alguén con apenas cincuenta quilogramos de peso recuberto por dous metros cadrados de tecido protector inadaptable e irreversible. Un órgano vital que non cumpría a súa función de barreira protectora contra o mundo exterior, tentando sobrevivir malia todo. A teoría sabémola ben. Pés rectos, mirada á fronte, concentración na respiración. E avanzas nesta tensa corda baixo os pés, perdendo o equilibrio entre a tolerancia e a exixencia, unha e outra vez. *E xa o tes. Axitar con forza, pero non demasiada, botar na túa copa, beber*. Talvez sexa un falso *raccord* entre dous planos. Unha toma que repetir nunha barra de bar paso a paso, como na receita, para obter esa falsa sensación de continuidade que fai real o que non o é.

Lonxe de ser un problema, a miña actitude ante a vida deume unhas ficticias ás, aínda que febles, para sobrevoar e ollar con perspectiva. Non deu dabondo para coller altura e liscar ao sur como me gustaría, pero si para deixar atrás algúns, a modo de rastro esbrancuxado, en busca doutros, máis tolerantes coa miña incapacidade para acomodarme a esta pel sen plumas que me afasta do ceo infinito. Un lugar distante,

fogar das almas sen acougo como a miña; sen árbores, sen casas con saíntes das cornixas ou bordos de tellados onde pousar e descansar desta longa viaxe de andoriña que deixa atrás o frío; con ida pero sen volta, ou polo menos a miña non axiña. Cada vez a liberdade é máis perigosa e inquietante.

Pronto seremos despoixados da capacidade de voar e tocará avanzar a rastro entre as trincheiras, feridos polas frechas de ouro e chumbo, os mesmos materiais cos que se forxan os compromisos e os corazóns das estatuas. O tempo vencendo unha vez máis ao amor. Xa Cronos lle arrebatara as ás a Cupido. Fago memoria e penso que teño esta loita esgotadora dende que cumprín os corenta, a pesar de coñecer o antídoto da lenda e a pesar de saber con certeza quen gaña case sempre: o inimigo. Pero é precisamente o feito de non renderme o que me fai seguir viva, pero presa nesta pel aínda.

Din que dos cen quilómetros para arriba atravesas unha liña invisible como o fío dunha tea de araña, esa é a liña de Kármán, onde xa comeza o espazo como tal. Ese que, sen sabelo, sempre estamos a piques de coñecer. Ese no que, sen dúbida, acabaremos todos algún día. Por veces penso que o espazo debe ser como un longo corredor, cunha alfombra tipo Kerman no chan. Ese estampado persa quedou asociado ao meu concepto básico de espazo e de luxo barato pola similitude das palabras, ou porque a alfombra que eu lembro, de seguro a máis barata de toda Valençá, conducía a múltiples mundos a través das portas aos lados, excepto a do cuarto prohibido. Alí non se entraba nin para xogar ás agachadas. Diciannos que, se tocamos o pomo, faría descargas para manternos lonxe e lograría o efecto de atracción irremediable. Nunca fomos quen de comprobalo. Ou iso dixemos. Adoitaba ser un cuarto baleiro, coa madeira xa estragada pola trilla, a pesar dos saquiños de lavanda. O cuarto de alguén que finou e atravesou a liña de

forma definitiva, ou dun que marchou, pero aínda se agarda por el, porque deixou atrás algo; non obxectos nos estantes nin roupa no armario, senón cousas intanxibles, para non o esquecer. Non aínda.

Os recordos son fráxiles. Teñen que estar nun lugar idóneo, manipulados con sumo coidado, como os ovos. Así se mantiñan na nosa memoria, envoltos en sutil silencio e papel burbulla, lonxe das mans e do temible esquecemento. Da trilla non facía falla. Non é doado gardar un recordo nun cuarto pechado, pero cada cousa que facemos mal achéganos antes ao espello do fondo do corredor. Para saber máis de ti mesmo non tiñas máis que atravesalo fixamente cravando ben os talóns, como facendo unha autoproxección co peito cara adiante, “orgullosa”, que dirían en ioga, esquivando a cómoda de madeira e o *set* de costura. Cinta métrica, tesoiras, botóns, alfinetes de perlas, fíos e agullas, cos que arranxar vidas duplicadas, dobradas unha e outra vez, ata que collan na palma da man e todo teña sentido. Lembro a Asunción de Tiziano elevándose coas mans abertas e a túnica vermella, os crucifixos en prata das cabeceiras; obxectos aos que pregar en silencio cos ollos pechados, aínda que a eficacia era a mesma se o facías con eles abertos. Lembro o Telefunken co gato botando unha soneca; o galo de Barcelos que predicía o tempo mudando de cor; a pita de louza que gardaba os ovos. Agora moitas cousas cambiaran, sobre todo as televisións. Outras foran eliminadas logo de tantas predicións sen acerto. A trilla extinguírase, ou pronto o faría, se non mudaba de gustos axiña e devoraba os mobles do Ikea. Xusto o que ti non lograras coa lavanda e o vinagre.

Ás veces tes que enganarte a ti mesmo coa ilusión acochada en pequenas doses, para soportar, dese xeito, os cambios aos que un non está afeito. A realidade dun cuarto feito a diminuí-

tos bocados de barro é que hai que retocalo ano tras ano para que, se as andoriñas volven, non atopen o niño desfeito. Pero todos soñamos con liscar deixando atrás o frío en busca do sol e do fresco barro das marismas co que reconstruír un fogar, nun constante ir e vir co pico ateigado dos tesouros necesarios do pantano. Liscar para gañar a vida mellor, para atopar o amor, esquecer o pasado ou porque sabes que a loita contigo ten que acontecer moi lonxe, pasando páxina, esquivando a cómoda de madeira, atravesando espellos ata chegar á meta, que ben podía ser a cinta métrica amarela, estirada ao fondo, dun corredor calquera. O que agardas ben pode estar no seguinte capítulo. A tan só uns pasos, ou liñas.

2. A viaxe

Cada vez que veño á capital, o tempo detense de súpeto. Diría aquilo de que as agullas do meu reloxo fican paralizadas e mudas, pero non son as súas, senón as miñas; sinto o seu silencio na quietude dos meus brazos, estendidos no peito. Son eu, de feito, a que quedo atrapada virtualmente nas ondulantes instalacións da T4, nun escenario case máxico, onde, de non ser pola lei da gravidade, podería botar unha cabezada no somier de bambú do teito; ou degustar deitada na toalla unha sangría servida nunha xerra ben fría, con anacos de froita, ou talvez quedar pendurada sen máis envolta nas miñas negras ás, durmindo boca abaixo como un morcego.

Isto acontece, sobre todo, ao regreso, mentres agardo sen présa, preto das pantallas, a que asignen a porta de embarque. É nese preciso momento cando observo os outros usuarios da terminal ou o meu propio reflexo, desentoando nalgún idílico escaparate. Algúns camiñan co apresuramento de a quen o inimigo lle pisa os talóns. Outros déitanse polo chan a contar pés ou almas bulindo entre os demais, mentres descansan coa cabeza apoiada na parte máis branda da súa bolsa de man. Hai grupos que semellan hostes de soldados, confusos e desorientados, ao saír da batalla. E eu, xa sen máis expresión na faciana que a da resignación, logo de analizar o selecto ambiente habi-

tual dos espazos das firmas de luxo e de contrastar os seus prezos coas ofertas na chocolatada das tendas máis accesibles ao peto do resto dos mortais, é cando decido o que á volta levarei de agasallo. Será, unha vez máis, un *pack* de longos Toblerone en vez dos anacos de froita da xerra de sangría, que agora, coa fame e o sono, son os que realmente se me antollan. Os perfumes son demasiado persoais, e caros.

Atópome medio perdida, por non variar, buscando a saída desta idílica terminal imaxinaria. Da real xa saín. Outra cousa vai ser á volta; as voltas non son tan doadas, ou non para min. Desoriéntome con facilidade, distráime con calquera cousa e teño que ir cedo para non perder o voo de regreso. Cada viaxe á capital resulta máis esgotadora, cada cambio de estación é cada novo ano que pesa no lombo. Perdo a noción do tempo, pero non a carga, de todo.

Os meus ollos buscan agora un asento libre na parada do metro, onde nos xuntamos os viaxeiros de paso e os asiduos usuarios de moi distinto perfil, con moi distintos motivos. Os de clase media tirando para baixo, por aforrar; os ecoloxistas, por principios; os que non teñen carné non deberían conducir un coche nin sabendo; os derrotados de todo xa sempre viaxan deste xeito subterráneo, fuxindo da luz que nunca os ilumina. Están tamén os que teñen coche compartido da familia, pero nunca está libre cando o precisan, e outros que perderon os puntos do carné e os puxeron na faciana nun infrutuoso intento de acabar con eles mesmos. Tamén temos os fotógrafos, artistas ou escritores, de éxito ou mediocres, que buscan mesturarse entre a xente para atoparen a inspiración perfecta para as súas historias; e, por último, estamos os de paso, que podemos carrexar tamén algún dos outros factores. Todos xuntos neste fortín, aquí abaixo. Agora, xa sen parasol e sen hamacas, en primeira liña desta praia imaxinaria, coa lona de liñas bran-

cas e amarelas, idílicas estampas con palmeiras que non serven para nada máis que para aparentar existencias, tamén idílicas, no perfil de Instagram que ninguén vai crer se non tes chofer e asistente, pero todos queren copiar.

Pero o certo é que aquí abaixo as ás non serven de nada, tan só precisas as pernas embutidas nas recias medias de descanso, sexa para bulir, aguantar de pé, ou sentar co teu bolso apoiado nelas mentres esperas. Esta é, sen dúbida, a forma máis arriscada para os despistados, e a menos rápida e íntima para o resto, de percorrer a cidade ata o destino final. Todos os demais xa colleron un taxi, xusto enriba. De pasar algo alí fóra, sería unha morte segura, pois na capital sempre acaecen máis desgrazas. Hai máis xente, máis de todo, cuestión de probabilidades, din... Que vai acontecer na túa aldea, na túa vila? E se pasa algo, algo bo, digo, será xusto cando esteas fóra uns días. Se sucede algo, sexa bo ou malo, todas as miradas se centran no suceso, deténdose o tempo. Pasa case coma na T4, cando os grupos de turistas, de xeito mimético, miran para arriba, para o inalcanzable mar amarelo, contaxiados de curiosidade, admirados pola obra de ondas curvas de Richard Rogers —do que nos falaran nas clases de arte cando estudamos o Centre Pompidou—, mentres fan autofotos para colgar nas súas redes, non vaia ser que alguén non se decate da súa viaxe de estrito ocio, tan lonxe. As dos movementos migratorios non adoitan publicarse, agás nos titulares, cando non chegas ao destino ou morres.

Se fose unha obra máis accesible ás mans de todos, esta xoia arquitectónica xa estaría chea de xente deitada, de ruidosas firmas, de nomes, pseudónimos estraños, curtas mensaxes e datas importantes para dous ou para un, pero non para o resto, non para min. Porque no momento en que alguén, tan só un deles, comece o estrago, a necesidade colectiva de deixar

pegada vencerá, xa non habería marcha atrás, e todas as láminas de bambú acabarían estampadas de noxento barullo, como un almacén abandonado e ocupado por anos, como o léxico das portas dos baños da Alameda de Santiago.

Temos que gardar certa distancia coa beleza para non estragala. Somos así de contraditorios e confusos. Capaces de crear marabillas visuais e sostibles con bambú, paraísos perfectos para os viaxeiros de a pé que queren voar polo ceo e, á vez, capaces de deixar que desapareza un natural como Doñana. Aínda que esta marabilla tamén sexa visualmente brillante pola súa diversidade, non parece que pague a pena protexela. E iso que é Patrimonio da Humanidade. Pero semella que non fose máis que un xigante invernadoiro ás aforas. Talvez ese sexa o problema, poñer os nomes así, dese xeito aleatorio. Palabras que non significan nada. Porque ser é o patrimonio das aves, de todas elas, non o noso. De cada ave de paso, que non distingue fronteiras. É o paraíso para estas incansables viaxeiras que levan sobrevoando continentes e descansando en terminais perfectas, dende o punto de vista arquitectónico, moito antes de que nós inventásemos algo sequera; e elas tan só ven que cada vez hai máis plásticos, e menos auga, nas súas marismas secas.

3. Ollos que non ven...

Coas miñas singulares características persoais resultou bastante doado facerme observadora da sociedade de profesión principal, *escapista* nos momentos libres e dependenta a tempo parcial na Seguridade Social, para ter a cotización necesaria na xubilación, se é que iso chega a ser posible algún día. Cuestión de fe será, pero iso é algo que hoxe nin se sabe certo, aínda que eu, que non rezo, salvo cando collo un avión, si que o debería saber, para poder virar a tempo sen saír disparada na curva da vellez, sen quedar atrapada nunha ilusión de maxia negra.

Vivir o tempo real é tamén necesario. Falo diso que cobrarías, en teoría, cando xa esteas feita unha boneca de vodú, unha efixie de trapo furada e manexada tras anos de intenso traballo, e vaías tirando a base de receitas de menciñas, de pí-lulas e infusións naturais do Santiveri e de remendos varios no corpo por dentro e por fóra, feitos co *set* de costura, para non contradicir as teorías de canto aumentou a esperanza de vida, a cantidade de vida, non a calidade. Esa etapa é unha estafa que che venden como o gran e merecido momento, o principio da fin, a liberdade tan agardada —aquí engadiría un redobre de tambores—, o instante de facer o que realmente sempre quixeches, de ser ti dunha vez por todas mentres viaxas nas

tempadas baixas co Imsero e coidas no parque uns hipotéticos netos de fillos que aínda nunca tiveches.

Máis vale tarde, din, que continuar a ser o teu duplicado errado; un xemelgo parasito que nunca chegou a saír da escuridade, encerrado nun espello do fondo do corredor, preso noutro mundo, como Coraline na obra de Neil Gaiman. Pero que non te enganen, é un rebobinado ao pasado que ten trampa, como non?; e vén en forma de alfinete vermello espichado na cachola, xusto entre os dous pequenos ollos de botóns que sempre están alerta e ben abertos, aínda que non poidan ver, nin pestanexar. Esta volta atrás non se detén na xuventude ou nun momento pleno da vida, ese tren xa o perdiches, definitivamente; nin o fará tampouco na parada que escollas para continuar onde o deixaches. O teu freará de súpeto, onde puxeron o alfinete, onde máis doe, xusto ao chegar case á fin, preto do inicio da oxidada vía, ao crucial momento de cueiros, bonecos e cereais con culler e, case tamén, aos primeiros pasos na vida do xemelgo que si logrou saír á luz.

Todo o proceso outra vez, repítese, pero desta xa case sen te poder erguer, indo a menos cada ano, cada mes, ata que un día non te poidas nin mover mergullado nunha butaca do Ikea que collará, como un molde, a forma do teu lombo e do teu cu. Estarás como perdido nun sono definitivo, onde volves apañar herba sen tomar un ibuprofeno ao rematar o día, onde podes volver ir ao cine sen quedar durmido sobre o ombreiro descoñecido da persoa que senta á túa esquerda. Un sofá recuperado, que volve ter a forma orixinal, como estreado hai pouco. Un final á medida, que agarda ao virar a esquina, como a túa vida á inversa, xa sen gotas para a tensión, sen pílulas nin menciñas adversas. Contraindicacións, mellor, as xustas. Os prospectos son, de todos os papeis dobrados unha e outra vez, que collen na palma da man, os peores.

E eu, que vivín sempre xunto a un paso a nivel, sei moito diso, de ruído, de perigo, de freadas, de perdas, de paradas, de sonecas, de destinos... e de trens que levan a xente enmarcada na fiestra mentres pasan velozmente mirando para fóra distraída, ou durmindo sobre o ombro do acompañante. Todos semellan ser fotos en branco e negro; retratos en pulidos marcos de prata, deses das primeiras comunións que regalan as avoas e madriñas sen saber que te horrorizan, escorregando ante os teus ollos a golpe de dedo tras a pantalla táctil, ou como exposicións móbiles para desfrutar de balde, tras a barreira baixada.

Esa fin chegará algún día, seino. Virá chea de pregarias ás paredes do cuarto, onde van os santos, e de certos impedimentos que non me tenta demasiado coñecer, pero teño as pernas longas, preparadas, listas, xa... e sei que non agardarei tanto, só ata que suba a barreira, para botar a correr. Hai que ter moito ollo co que se desexa.

O tempo pasa, en anos, en feixes de meses, en puñados de días. Para a maioría de cousas haberá cambios. Pero para min non, e aínda sigo aspirando con cautela aquela vella alfombra do corredor, antes días alternos, logo cada tres, agora cada catro, cinco ou seis, para non tocar cos cóbados nos pomos das portas. Eses chintófanos son un puto perigo. Eu teño ansia por evitar calquera risco e ela xa non está para rifar con nós ou advertirnos. Agora hai aínda máis cuartos pechados, máis silencio, xa sen nenos a gatear e correr. Agora somos adultos que camiñan erguidos —non hai consenso nisto, pero parece que o truco estaba en equilibrar a cabeza e repartir todo o peso no eixe vertical—, só que agora imos tropezando, unha e outra vez, nas pedras que antes, agatuñando, ben viamos.

É como se o espello da fin do corredor, que nunca fora outra cousa máis ca un buraco negro, fose engulindo, co paso do tempo, os recordos e lembranzas de todos eses anos, e

todos os ferros de pasar que desbotamos cando comezaban a queimar a roupa, ou a mollala toda. Quedamos tan só coa ampla muda que nos sobra agora, posta sobre o corpo do neno que aínda levamos todos dentro. Medramos, si, pero ese sudario aí segue, envolvendo as nosas paredes, e nunca o encheremos de todo.

Ás veces penso que dediquei toda a vida a empuxar o tempo cara adiante, como se fose o carriño do súper pola rúa. Un deses oxidados carros dos sen teito, cheos de cartóns e cachi-fallos, de nada e de todo. Fun empuxando o tempo á présa, como quen vai romper augas axiña, deixando saír todo o líquido e a tinta para volver asomar a cabeza ao mundo exterior e poder comprender. E así foi mesmo; morrendo un pouco cada día; nacente o resto do tempo; disfrazándome e fuxindo a través de místicos espellos, de nubes azuis, de obxectos de diario, de océanos en branco sen ronseis acusadores que digan quen, ou cando; como eu tamén, decidín comezar a tecer regatos que conclúan, como todo o importante, no mar. Así foi mesmo como fun aprendendo a usar de novo as agullas e os fíos, os bolis que fan rebobinado ao pasado levados pola man, e a encher todo este inmenso papel que é a vida, de novas liñas. Premendo botóns, abrindo caixóns, escribindo no Word, para atopar, para facer, para dicir... non sei que, aínda.